

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10896

Tarih : 10.03.2025

25207

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Ekolojik dengenin korunması, doğaya zarar veren uygulamaların engellenmesi ve halk sağlığının güvence altına alınması demokratik ve ekolojik bir toplumun temel ilkelerindendir. Çevre Kanunu'nun 8. maddesi, çevreye zarar verecek her türlü faaliyet ve uygulamanın yasak olduğunu açıkça belirtmektedir. Ancak, Hakkâri Yüksekova 3. Piyade Tümen Komutanlığı'nın kış aylarında kullandığı fuel oilin atıklarının, kazan dairelerinin temizliği sırasında doğrudan Büyükçay Deresi'ne deşarj edildiği iddiaları ciddi bir çevresel yıkıma yol açmaktadır. Fuel oil ve diğer petrol türevi atıklar, su kaynaklarında kalıcı kirliliğe neden olmakta, suyun fiziksel ve kimyasal yapısını bozarak içme suyu kaynaklarını ve tarımsal sulamayı olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, bu tür kirleticiler sudaki oksijen seviyesini düşürerek ekosistemlerin çökmesine, sucul canlıların ölümüne ve biyolojik çeşitliliğin zarar görmesine yol açmaktadır.

Bu durum, yalnızca ekosistemi tahrip etmekle kalmayıp, Yüksekova halkının sağlığını da tehdit etmektedir. Yapılan gözlemler ve yerel yönetimlerin uyarılarına rağmen bu kirliliğe dair herhangi bir önlem alınmadığı iddia edilmektedir. İl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü'nün ve İlçe Sağlık Müdürlüğü'nün bu durumdan haberdar olduğu ancak müdahalede bulunmadığı ifade edilmektedir. Bu tür kirliliğin önlenmemesi, sadece doğaya yönelik bir ihmal değil, aynı zamanda halk sağlığına yönelik ağır bir tehdit olarak değerlendirilmelidir.

Bu tür doğa tahribatlarının, özellikle Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı kentlerde sistematik olarak sürdürüldüğü, maden sahalarının genişletilmesi, ormansızlaştırma, su kaynaklarının kirlenmesi ve endüstriyel atıkların denetimsiz bırakılması gibi vakaların sıklıkla yaşandığı bilinmektedir. Petrol türevli atıklar ve kimyasal deşarjlar, su kaynaklarını geri dönüşü zor biçimde kirleterek biyolojik çeşitliliğe ağır zararlar vermekte ve halkın yaşam alanlarını tehdit etmektedir. Doğa ve insan haklarını ihlal eden bu uygulamalar, yalnızca ekolojik yıkıma neden olmakla kalmamakta, aynı zamanda halkın sağlığını, ekonomik geçim kaynaklarını ve kültürel alanlarını da tehdit etmektedir. Özellikle suya karışan fuel oil ve ağır metaller, toprak ve tarım alanlarını etkileyerek gıda güvenliğini de tehlikeye sokmaktadır.

Ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, çevre koruma yükümlölüklerini açıkça ortaya koymaktadır. 1972 Stockholm Çevre Konferansı Deklarasyonu, 1992 Rio Deklarasyonu, Paris İklim Anlaşması, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek-1 Protokolü gibi belgeler, devletlerin çevreyi koruma yükümlölüğünü ortaya koymaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin çevre kirliliği ve ekolojik yıkıma ilişkin kararlarında, devletlerin yalnızca çevreyi koruma değil, aynı zamanda halkı bilgilendirme, önleyici tedbirler alma ve ekolojik restorasyon süreçlerini yürütme yükümlölüğü olduğu da belirtilmiştir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Avrupa Çevre Ajansı'nın (EEA) raporları, askeri faaliyetlerin çevresel etkilerine dair kapsamlı önlemler alınmasını önermektedir.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri Yüksekova 3. Piyade Tümen Komutanlığı'nın fuel oil atıklarının çevreye zarar verdiği iddiaları hakkında Bakanlığınızın bilgisi var mıdır? Bu konuda bir soruşturma başlatılmış mıdır veya başlatılacak mıdır?
2. Askeri tesislerin çevreye olumsuz etkilerini azaltmak için atık yönetimi ve enerji kullanımına yönelik alınan önlemler nelerdir?
3. Büyükçay Deresi'ne askeri kaynaklı atık deşarj edildiği iddialarına ilişkin olarak Bakanlığınız tarafından herhangi bir inceleme yapılmış mıdır? Askeri yetkililer bu konuda resmi bir açıklama yapmış mıdır?
4. Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı kentlerde bulunan askeri tesislerin neden olduğu çevresel tahribatı azaltmak adına yürütölen özel bir çalışma veya politika var mıdır?
5. Askeri bölgelerdeki çevre kirliliğiyle ilgili bağımsız ve şeffaf denetim mekanizmaları oluşturulmuş mudur?
6. Bölge kentlerinde bulunan askeri tesislerin çevresel etkileriyle ilgili olarak herhangi bir çalışma veya araştırma yapılacaktır?
7. Hakkâri Yüksekova 3. Piyade Tümen Komutanlığı'nın fuel oil atıklarının çevreye zarar verdiği iddiaları ve bu durumun halk sağlığına olabilecek olumsuz etkileriyle ilgili olarak Bakanlığınızın bir araştırma veya denetim çalışması gerçekleştirilmiş midir? Bu tür çevresel ve sağlık tehdidi oluşturacak durumların engellenmesi için alınan önlemler nelerdir?
8. Askeri faaliyetlerin çevreye, ekolojik dengeye ve halk sağlığına olan etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla Millî Savunma Bakanlığı tarafından geliştirilen ekolojik restorasyon projeleri, çevresel koruma tedbirleri veya halk sağlığını koruma odaklı politikalar bulunmakta mıdır? Bu konuda Bakanlığınızın projeleri nelerdir?